

Föryngring av skog

NATURLIG FÖRYNGRING

Föryngra naturligt för bättre skog

Naturlig föryngring är en bra metod om förutsättningarna är de rätta. Vid ett lyckat resultat kan naturlig föryngring ge rika plantuppslag. Det ger goda förutsättningar för kvalitetsproduktion samtidigt som föryngringen blir mindre känslig för skador av snytbagge och vilt. På vissa marker kan det finnas skäl att plantera under fröträda, till exempel för att anlägga barrblandbestånd eller för att komplettera den naturliga föryngringen.

En fröträdställning upplevs av de flesta som mer tilltalande än ett kalt område. Därför kan naturlig föryngring också användas av landskapsvårdande skäl om förutsättningarna är de rätta. När fröträdställningen avvecklas bör alltid några trädgrupper lämnas av naturvårdsskäl för att växa in i det nya beståndet.

Nödvändiga förberedelser

Naturlig föryngring betyder inte att skogen föryngringar sig själv. För att få ett bra bestånd krävs aktiva åtgärder.

Där förutsättningarna och förberedelserna är tillräckligt bra är naturlig föryngring en bra föryngringsmetod.

Friställning

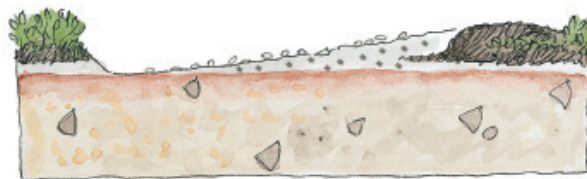
För att fröträden ska bli stormfasta och få större grönkrona kan de behöva friställas vid den sista gallringen.

Hyggesrensning

Hyggesrensning bör oftast utföras vid naturlig föryngring. Av naturvårdsskäl kan det finnas skäl att spara en del smådungar med mera.

Markberedning

För att åstadkomma en lyckad föryngring är det i allmänhet, på torra och friska marker, nödvändigt med en markberedning under fröträden om humustäcket är mer än 3 cm tjockt.

En grovbädd av jord blandat med sönderriven humus ger fröna bra gröningsförhållanden. Det minskar också risken för uppfrysning.

Rätt tillfälle

Det är viktigt att föryngringshugga och ställa fröträda då god fröproduktion är på gång. Blir tiden mellan avverkning och fröfall för lång blir ofta konkurrensen från annan växtlighet svår. Fröproduktionen hos tall och gran påverkas starkt av klimatet, i norra Sverige är det längre mellan de goda fröåren.

I karga klimatlägen är produktionen av grobart frö liten och oregelbunden. På sådana platser är naturlig föryngring en osäker metod.

Fröträda

Träd med bra egenskaper bör väljas i första hand. En välutvecklad krona som kan producera mycket frö och en god kvalitet med stamraket och räta grenvinklar är att föredra.

Antalet fröträda och deras fördelning har stor betydelse för om frömängden ska bli tillräcklig och spridd över hela föryngringsytan. Det påverkar också mängden konkurrerande vegetation.

Innan avverkning bör fröträda och naturhänsyn markeras.

Fröträden ska var jämt spridda över föryngringsytan.

Naturlig förnygring av tall

Störst möjlighet att lyckas med naturlig förnygring av tall har man på torra till friska marker med jord av relativt grov textur. På friska marker ska markvegetationen vara av lingontyp eller magrare. Om marken är torr bör den vara av blåbärstyp eller magrare. På goda marker i södra Sverige bör det finnas cirka 100 stormfasta fröträd per hektar, medan 50 fröträd är tillräckligt på de svagaste markerna i norr.

Grund harvning är i allmänhet den bästa markberedningsmetoden.

Några trädgrupper bör alltid lämnas, av naturvårdsskäl, för att växa in i det nya beståndet.

Naturlig förnygring av lövträd

Björk, asp och al är väl lämpade för naturlig förnygring. Fröplantor av björk är att föredra. Det behövs cirka 50 lämpliga fröträd per hektar. På torra och friska marker förbättras resultatet avsevärt genom markberedning. Aspen förnygras lättats genom rotskott medan al förnygras genom fröspridning eller stubbskott.

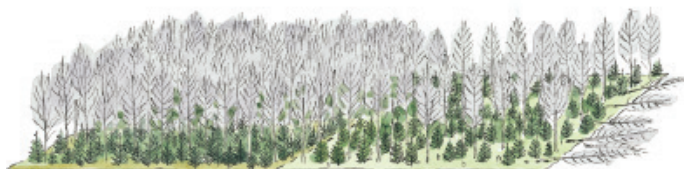
Hängning behövs för de flesta lövträd, undantaget täta björkförnygringar.

Behovet av hjälpplantering bör kontrolleras vid en tid då åtgärden fortfarande är meningsfull, innan kvarvarande plantor blivit för stora. Bilden visar stickprovsvis cirkelytaxering, där cirklarna gärna kan ha radien 1,78 meter eftersom det ger den lätt räknade ytan 10 m².

Naturlig förnygring av gran

Naturlig förnygring av gran är framförallt lämplig att använda på fuktiga och frostlanta områden, särskilt på finkornsrika marker med vegetationstypen blåbär, starr/fräken och bättre. Stormfasta träd behöver finnas i tillräckligt antal och/eller att det förekommer spontan förnygring. En frotskyddande skärm kan ofta förbättra möjligheten till spontan förnygring. Markberedning kan behövas om det inte redan finns plantor.

På fuktig mark kommer ofta gran spontant under självförnygrad björk.

Uppföljning

Behovet av hjälpplantering bör kontrolleras innan plantorna växt sig för stora, vid en tid då det fortfarande är meningsfullt med hjälpplantering. Om det behöver hjälpplanteras bör det ske snarast möjligt med stora plantor. För att kunna ta tillvara fördelarna med naturlig förnygring behöver vanligen en plantröjning utföras.

För- och nackdelar med naturlig förnygring

Naturlig förnygring av tall och gran

Fördelar med metoden

- Möjlighet till rikligt plantuppslag
- Möjlighet till kvalitetsproduktion
- Estetiskt tilltalande
- Mindre angrepp av snytbagge
- Frostrisken kan minskas

Nackdelar med metoden

- Fröträden kan blåsa omkull
- Fördyrad avverkning
- Risk för skador på plantor vid avverkning av fröträden
- Kan kräva en stor röjningsinsats om plantuppslaget är rikligt
- Kräver noggrant val av ståndort

För mer information

Förnygring av skog

Att förnygra skogen efter avverkning är förutsättning för ett uthålligt skogsbruk. Lär dig allt som är värt att veta vid förnygring. 30 sidor

Best.nr. 0516

www.skogsstyrelsen.se/bocker

Kontakta Skogsstyrelsen för mer information. Se även hemsidan www.skogsstyrelsen.se

© Skogsstyrelsen, 2006

Allt faktainnehåll i informationsbladet överensstämmer med Skogsstyrelsens folder *Förnygring av skog - Naturlig förnygring*. Best. nr. 1009

Redaktör: Royné Andersson
Illustratör: Nils Forshed